

LO GERONÉS

SETMANARI PORTA-VEU DEL "CENTRE CATALANISTA DE GERONA Y SA COMARCA,"

PREUS DE SUSCRIPCIÓ

Gerona	1	pesseta trimestre
Fora	1'25	id. id.
Estranger	1'50	id. id.
Un número 10 cèntims		

ADMINISTRACIÓ Y REDACCIÓ
CORT-REAL 7-1.er

ANUNCIOS Y COMUNICATS
Preus convencionals

De tots los llibres, folletos, etc., que 's remetin á la Redacció, se 'n donará compte en lo Setmanar

Any 3.er

Diumenge 30 d' Agost de 1896

Núm. 124

SECCIÓ GENERAL

La nova ley de quintas

Los grans abusos que 's cometian en l' allistament y declaració de soldats en algunas provincias, abusos que denunciá la premsa y d' ells se féu ressó, principalment la regionalista, sostenint una valenta campanya á fi de que 's posés remey á un estat de cosas quina injusticia era ben notoria perque quedavan perjudicadas moltes regions, particularment Catalunya que donava molts més homes dels que li corresponian, han produhit la reforma de la ley. Lo Ministre de la guerra, general Azcárraga, se féu cárrech desde luego de la rahó que assistia á las provincias perjudicadas y á fi de evitar en lo successiu aquells abusos y de que l' allistament y demés operacions del reclutament fossen per tot iguals y se fessen ab illegalitat y justicia, va presentar á las Corts un projecte de ley reformant la vigent en aquest particular, reformas que han sigut votadas ja per las Corts y que extractém pera coneixement de nostres llegidors.

Cregué ab rahó lo senyor Azcárraga que era una garantia més pera assegurar la legalitat la intervenció de la autoritat militar en algunas de las operacions en quinas no hi tenia avans participació de cap classe: axís en la nova ley s' estableix que concorrerà un delegat d' aquella autoritat no tant sols en la formació del allistament, sino també en l'acte de la classificació de soldats. Y sens dubte obehint al mateix fi, crea la nova ley reformada lo que 'n diu «Comissió mixta de reclutament», composta del governador civil ó Vice-president de la Comissió provincial ab carácter de President, lo coronel quèfe de la Sona com á Vice-president y, com á vocals, dos diputats provincials, los demés quèfes de sona, un quèfe de caixa de recluta, un delegat de la autoritat militar, un metje civil nombrat per la Comissió provincial, un metje militar nombrat pel Capitá general del districte, y com á secretari el de la Diputació, si be que en la capitalitat en quina no hi hagi més que una sona de reclutament formarà també part de la esmentada Comissió, com á vocal, lo segon quèfe de la caixa de recluta. Devant de aquesta Comissió mixta de reclutament tindrán lloch totas las operacions del reemplaç y sas incidencias, que la vigent ley confereix á las Comissions provincials, dictant en la ley reformada disposicions relatives á las competencias y manera de procedir aquesta Comissió y organisant la marxa de la secretaria, cosas totas que son d'ordre interior de la mateixa.

En una paraula, la autoritat militar intervindrà en totas las operacions del reclutament y reemplaç fins á l'extrém d' exigir la ley que sigui nombrat per aquella autoritat y no per la Comissió provincial, com era antes, el tercer metje que ha de dictaminar en cas de discordia en lo reconexement d' un jove malalt. Se faculta, además, al Govern pera nombrar comissaris regis pera inspeccionar totas las operacions, tant las encomenadas á las Diputacions y Ajuntaments com á la Comissió mixta, sempre que ho cregui convenient.

Pero allí ahont se véu més el desitj del Ministre de que tot se fassi ab legalitat y cessin d' una vegada tots los abusos que 's venian cometent, es al encaregar á las Comissions mixtas la revisió de tots los expedients dels joves que 'n l'acte de la classificació y declaració de soldats hagin sigut considerats per l' Ajuntament excluhits temporal ó totalment del servey militar, axís com també dels declarats soldats condicionals, y á n'aquest fi dicta reglas pera la remissió d' aquells expedients á las Comissions respectives.

Dos altres novetats s' estableixen en la reforma de la ley; nos referim al cambi d' época d' alguna de las operacions del reemplaç. Axís lo sorteig se verificará lo segon diumenge de Febrer, la classificació y declaració de soldats lo primer diumenge de Mars, la revisió devant de las comissions mixtas desde el 1.er d' Abril

al 30 de Juny, l'ingrés en caixa el 1.er d' Agost, lo senyalament y distribució del contingent lo 4.er de Setembre y per últim la incorporació dels reclutas en las caixas lo 4.er de Novembre.

Aixó té més importancia de la que sembla, donchs, al revés de lo que succehia en la vigent ley, lo sorteig, com antigament, precedirà á la classificació y declaració de soldats, de modo que serán sortejats tant los útils com los inútils.

L' altre novetat á que fem referencia, que en rigor tampoch ho es, consisteix en que el sorteig se ferá per Ajuntaments y per pobles, com antes se feya, pero assistinthi un delegat de la autoritat militar quan aquesta ho cregui convenient. Aixó n' obstant, queda autorisat lo govern, quan hó cregui oportú, pera disposar que 'l sorteig se fassi per sonas ab asistencia dels comissionats dels Ajuntaments.

Altres reformas s' estableixen, pero de poca importancia, que no extractém per no fer interminable aquest petit resum.

Tant de bó se correteixin ab aquestas reformas los abusos que 's venian cometent en materia de quintas, y ab seguretat tothom agrahirá al senyor Azcárraga el bon zel que l' ha guiat en aquest assumpto.

J. FRANQUESA

CONTINUACIÓ DE LA HISTORIA D' ESPANYA

Quan la Diputació de Navarra, oposantse energicament á las exigencias brutals de la política madrilenya, feya 'l sort á las injustas pretencions de 'n Gamazo, y prescindia, en sa digne actitud, de las *pastorals* del gran *hisendista*, en Canovas ja li deya á n' en Sagasta: mestre, te has tallat completament; ab aixó no hi entens futil-la; avans d' amenassar als navarros, devias enviar allá un exercit de vinticinch mil homens.

Ara, ab motiu de la campanya de Cuba, l' home més odiat y aburrit en las provincias vascongadas está cansat de repetir que, mentres duri la guerra actual, no cal pensar en transaccions de cap mena ab los insurrectes, encara que l' endemà diga ben alt y ben clar que no té cap inconvenient en concedirlas tant amplas y llargas com se vulga, lo qual prova que al nostre *Bismarck* en cap parlament d' Europa se l' admeteria per un home serio. No es fácil que hi hage cap espanyol que 'l cregui, y si s' exceptua al grupo que al seu costat viu del *presupuesto*, que li es adicte perque 'n reb la paga, tampoch es fácil que hi hage gayres espanyols que no sentin tristesa cada volta que surt á la palestra 'l nom del gran Estadista. ¡Estadista!!! ¿Y be, qué vol dir estadista? Si per tal s' enten una persona que preté governar los pobles prescindint de sas inclinacions y aptituts, de sas tradicions, sas costums, sas rasses, y de la major part de 'ls idiomas que en la nació 's parlan; que posseheix lo dó de desacert y viu en la rutina y amanerament més deplorables; que en son orgull no s' escolta cap queixa dels súbdits, que no 'ls coneix á fondo, ni ha viatjat pels racons d' Espanya; que si ha passat per algunas capitals de la península com un simple mortal siguent fora del poder, ha sigut rebut ab xiuladas monumentals; si s' enten per Estadista tot lo contrari del significat que 'l diccionari atribueix á la paraula, donemli 'l nom d' *Estadista colossal*, lo més gran dels temps antichs y moderns.

Que 'l famós *Estadista* vulga concedir, de bon grat, reformas autonómicas á una provincia colonial, no ho creurá may ningú que tinga un dit de front; cabalment ell es la encarnació més viva del centralisme unificador, monótono, y despòtich, que pesa com llamborda de plom y ofega á la desgraciada nació espanyola, la empobreix, la aniquila, y la ha portada á la miseria en l' espay de vint anys de pau, en que ha governat un temps ab altre. Está donchs ab ell, y es llògich que hi estiga la política *madrilenya*, perque 'n reb la paga, tots los que no tenen altre modo de viure sense l'empleo, tots los guerreros de la rassa.

Pero hi ha un altre estadista decaygut, desautorisat y desprestigiado ja dos ó tres vegadas pel famós *Estadista*, que encara que centralista y preocupat pels prejudicis de rassa ab molta més rahó podria dur aquest nom, que está verdaderament per reformas autonómicas, y per que laguerra s'acabi sense sanch y sense tants sacrificis. Aquet, ab casi tots los defectes del centralisme, posseheix una qualitat que l' honra y distingeix dels guerreros á la moda: es humanitari, y n' ha donat bonas probas. Ab ell están doscentas mil mares y doscentas mil pares de familia, doscentas mil fills del poble, doscentas mil casas nessessitadas que restan desamparadas per falta de brassos y que'l Estat demá, com llop mort de fam, haurá d' entregarlas al fisch, y véndrelas en pública subasta per falta de pago. Aquet polítich no sols es humanitari; aborreix lo derramament de sanch, quan creu que pot evitarse y en quant á aqueix punt no posseheix ni l' orgull tonto, ni 'l criteri de la rassa.

Eixirán los guerreros de la premsa, tots aquells que no tenen fills ó posseheixen diners de sobras per comprar lo soldat, y us dirán: ¿com ho haguera fet Napoleón si hagués escoltat los plors de las mares y los clams dels pobles? ¿com ho haguera fet los generals del mon? ¿Valent refugi pera defensar á n' en Cánovas! Aquet, si al ultim extrém no pot passar per altre camí, també prometerá reformas; també regonegué 'l grau de capitá general á n' en Cabrera y á molts oficials carlistas, pero tan aquets com los del *Zanjón* degueren restar ben poch contents de las promesas, qu' encara s' han de cumplir.

També us dirán alguns amichs del centralisme, que las demés nacions han seguit una política tant detestable com la nostra, en lo referent á las colonias. En primer lloch aixó no es motiu perque tinga de imitar-se, y segonament, si la han seguida, fa molt temps que la han abandonada y han vist molt més avans que nosaltres lo remey.

La política del personatge humanitari, del qui hem parlat, conduheix á salvar la isla de Cuba pel camí natural y humanament possible, la del gran *Estadista* pot conduhir á la pèrdua de la gran isla y á la deshonor de la nació, es la continuació de la moderníssima historia d' Espanya.

X. y Z.

La Arquitectura Románica Catalana

Conferencia donada en l' Ateneu Barcelonés.

(Acabament)

LOS SIGLES XII Y XIII.

Aném arribanthi, senyors, al temps del esplendor de la terra catalana.

Arrodonits sos dominis per l' Ebre y la Ribagorsa, lográ veure units á sa corona totas las terras que s' extenen desde 'l Mediterrani al Atlántich á una y altra banda del Pirineu y per lo golf de Lyó fins á Nissa; las terras que parlan la *llengua d' oc* de la que es filla la *llengua catalana*. Es lo gran Imperi pirenáich; es també 'l gran imperi de la arquitectura románica.

Es lo temps que 's senyala en la historia catalana per ser lo sigle de la expansió exterior.

Arrodonida la pátria, fortament constituída, arriba la hora de vessar á fora sa energia. La conquesta de las Balears de Ramon Berenger III ab la ajuda dels Pisans, la anada á Lleyda y la conquesta de Tarragona, la expedició á Valencia y á Almería de Ramon Berenguer IV, la presa de Tortosa y Lleyda son motius suficients pera fer íntimas las relaciones artisticas ab lo poble alarb. En aqueixas anadas contemplavan nostres comtes y guerreros los palaus que bastia aquella fantasiosa arquitectura, sovint arpeggavan en lluytas y barrejas preuhats objectes d' art que després, tornats á Catalunya, servían pera estovar reliquias, pera adornar iglesias y palaus.

Aixís l' art arábich y las costums arábicas no foren indiferents á nostre poble, molt més encara quan so-

SUCURSAL JUNCOSA

13 Plassa de la Constitució 13,
Gerona

DESPATX CENTRAL
10 FERNANDO VII 10
BARCELONA

Aquesta antiga y tan acreditada casa se dedica unicament al comer de XACOLATES, SUCRES, CAFÉS y THÉS.

Reb directament los llegítims sucres de la isla de Cuba, els cafés de Puerto-Rico HACIENDA, MARTINICA, MAYAGUEZ, MOCA Y CARACOLILLO de CEYLAN; de a quí el gran consum qu' es fa d' aquets articles.

Aquesta casa torra diariament lo café y se distingeix per la calitat y puresa d' ell.
Recomana que per obtenir un bon café aromátich y fort se usin las barrexas en iguals parts del MOCA y PUERTO-RICO, aixís com lo CARACOLILLO y MOCA, evitant sempre que bulli puig que deu ésser una pura infusió.

Gran surtit de THÉ del Nort de Xina y del Japó. Aquesta excelent beguda sols pot obtenirse en las clases d' as ORANGE (Carte Rouge) LIPTON, ORANY PECCO, MENLANGE.

Especialitat en lo SOUCHONCH. Aquesta clase es el mes fort y deu emplearse en menos quantitat de la que generalment se usa; una lliure de THE SOUCHONCH equival a 4 lliures d' altres thés.

MAXIM FERNANDEZ

PERRUQUER DE S. M.

Aygua Minóxima vegetal pera tenyir lo cabell. No te rival en lo mon, perquè a més de sos efectes marevellosos, no taca ni perjudica la pell en lo més mínim.
Aquest assombrós y sorprenent específich, se ven en dita perruqueria.

24, RAMBLA DE LA LLIBERTAT 24,
GERONA.

Grans rebaxes al engrós.

Escolta lector; si ets vell y 'l cap blanc te desfigura, t' he de dar un bon concell: si t' vols tenyir be 'l cabell fesho ab aquesta tinture.

TINTURA ABISINIA INSTANTANEA

EDICIÓ DE PROPAGANDA
DEL COMPENDI DE LA

DOCTRINA CATALANISTA

PREMIAT EN LO CONCURS REGIONALISTA

del "CENTRE CATALA", de Sabadell

Aprobat per la Junta Permanent de la Unió Catalanista

Tirada 100.000 exemplars

Forma un opúscul de 32 planes en octau, d' esmerada impresió sobre paper satinat y ab cuberta de color.

PREU: 15 céntims.

Les demandes al engrós al Secretari del «Centre Catala» de Sabadell.

PIANOS Y HARMONIUMS

—DE—

DIEGO SALAS

SE VENEN A PLASSOS Y AL CONTAT

SE LLOGAN, RECOMPOSAN Y AFINAN

Magatzems: Bell-lloch, n.º 1.—botiga

MEDICAMENTS ACREDITATS RECOMENATS PER LA CIENCIA MÉDICA

Xarop d' Hipofosfats GIMBERNAT

Lo mellor dels tónichs reconstituyens coneguts, desperta la gana, cura l'anèmia, clorosis (colors tristos), malalties medulars, histerisme, insomni; d' efectes sorprenents en las convalecencias: **Ampolla 10 rals.**

Vi restaurador GIMBERNAT

Probes repetides fetes per distingits facultatius han demostrat qu' era lo «Restaurador» per escelencia, pera combatre l' escrofulisme (tumors frets) raquitisme, caries dels ossos, linfatisme, tisis, debilitats hereditaries ó adquirides, vellesa prematura y totes les malalties quina causa sia la debilitat ó falta de nutrició.

Te un gust agradable, de manera que en comptes de repugnar al malalt, aquest lo pren ab gust. **Ampolla 12 rals**

Vi de nou de kola GIMBERNAT

Considerat com aliment poderós d' economia, regulador del cor, estimuland de les funcions digestives y despertador de tot organisme empobrit: **Preu 8 rals.**

SE VEN AL ENGRÓS

Farmacia del autor **Conde del Asalto, 14.—BARCELONA**
Al detall en totes les farmacies.

Gran Sastreria «La Ampurdanesa»

DE

Joseph Puig y Fábregas

SASTRE DE LA REAL CASA

Plassa del Oli.—GERONA.

Ultimas novetats.—Géneros de moda per senyors y caballers.

Preus modichs.

SABATERIA

DE

JOSEPH M.ª VENTÓS

Calsat pera senyors, senyoras y nens.
Especialitat pera 'l que s' encarregui expressament.

IMPREMTA Y ENQUADERNACIÓ

MANEL LLACH

Ferreria Vella, 5

GERONA

Mercaders (Neu) 12

Impressió de tota clase d' obras, folletos, circulars, sobres, paper comercial, tarjetas, esquelas mortuorias, facturas y demás objectes referents al ram d' Impremta.

Assortit de tots los documents y demás objectes pera la Guardia Civil.

Documents pera los Municipis y Jutjats municipals.

Encuadernació de tota clase de llibres per luxosos que sian.

Preus sumament baratos

500 fulls de paper comercial timbrat 5 ptes. | 1000 sobres comercials timbrats 5 ptes.

FERRERIA VELLA, 5—GERONA

BANCH VITALICI DE CATALUNYA
Companyia general de segurs sobre la vida establerta a Barcelona

CAPITAL SOCIAL

10.000.000 DE PESSETES

Capitals suscrits fins al 31 Dezembre 1893	87.949.791'98 ptes
Actiu en idem.	15.337.928'87 »
Sinistres pagats fins a idem.	32.82.316'69 »
Reserves ó fondos de segur a idem.	4.178.675'62 »

Les principals classes de segur son:
Vida entera.—Capital pagador a la mort del assegurat, a la seva dona, fills ó qualsevol altre persona designada anteriorment.

Misto.—Capital pagador al assegurat si viu lo die fixat, ó, immediatament d' ocórrer la seva mort, a la persona designada per ell mateix.

Terme fixo.—Capital pagador en lo die fixat sia al assegurat ó als seus hereus. En cas de mort del assegurat s' acaba lo pago de les primes.

Aquestos segurs participan en un **50** per **100** dels beneficis de la Companyia.

SEGURS DE CAPITAL APLASSAT

Segurs temporals.—Segurs de sobrevivencia
SEGURS MIXTOS A CAPITAL DOBLAT
Rentes Vitalicies.

Delegat General a n' aquesta provincia:

Joseph Coderch y Bacó, advocat.—GERONA.

ESTABLIMENT

DE

Don Francisco Sabater

SOMBRERERIA

S' han rebut las últimas novetats pera la próxima temporada; los prens sumament económichs.

CAMISERIA.—SASTRERIA PER NOYS

Especialidad en trajes pera col-legials

3, Rambla d' Alvarez, 3.

FONTBERNAT—Callista

—(Ulls de poll)—

S' ARREGLAN LOS PEUS A DOMICILI

PROGRÉS, 23—Perruqueria.

LA PREVISION

Primera Companyia Espanyola dedicada exclusivament a
SEGURS SOBRE LA VIDA AB PRIMA FIXA

Dormitori de Sant Francesch, 8, principal.—BARCELONA.

Agent a Gerona—BEATAS, 2

D. Narcís Boada y Guytó

FILL DE FRANCISCO VILARDELL Y COMP.
SALT

Molí Fariner

Sistema AUSTRO-HUNGAR y de MOLAS

Tant per l' un com per l' altre sistema se fan las moltas a preus sumament modichs.

ESTABLIMENT Y TALLER

DE

PAU CASSÀ

PINTOR Y EMPAPERADOR

Magnífichs mostruaris de papers pera decorar habitacions desde 25 céntims a 30 pessetes la pesa.

Cromos, motllures, transparents y cuadros

Novetat, bon gust y economiá

Gerona.—Baxada del Pont de pedra, 14

LO GERONÉS

SETMANARI PORTA-VEU

del «Centre Catalanista de Gerona y sa Comarca».

Redacció y Administració. Cort-Real núm. 7.—1.ª

PREUS DE SUSCRIPCIÓ:

Gerona.	1	peseta	trimestre
Fora.	1'25	id.	id.
Estranger.	1'50	id.	id.

Un numero sol, 10 céntims